

Oponentský posudek na diplomovou práci

Bc. Kláry Cincibuchové

Role překladu ve výuce francouzštiny v českém kontextu

Ústav románských studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, červen 2024

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Magdalena Kučerová, Ph.D.

Klára Cincibuchová předkládá k obhajobě lingvodidaktický spis, v němž se zaměřuje na roli překladu ve výuce francouzštiny v českých základních a středních školách. Téma je zpracováno velmi komplexně. Obsáhlá teoretická část s oporou v sekundární literatuře převážně francouzské provenience mapuje vývoj role překladu ve výuce FJ a poskytuje tak dobře zvolené pozadí pro rozbor novějších metodik a sociolingvistických/lingvodidaktických přístupů (mediace, střídání kódu), které roli překladu a jeho rozličné funkce právem zdůrazňují. Druhá část práce je založena po výtce empiricky (spíše než prakticky): vychází zaprvé z dotazníkového šetření, které je velmi podrobně komentováno, a následně se opírá o autentické nahrávky hodin francouzštiny v rozličných typech škol, jež Klára Cincibuchová podrobuje detailní analýze a zaměřuje se s využitím v práci přestavené metodologie a pojmoslovného aparátu zejména na zhodnocení efektivnosti překladu coby účinného nástroje pro osvojení komunikačních a jiných dovedností. Výsledky Cincibuchové zkoumání sice nejsou příliš překvapivé, ba dá se říci, že vesměs potvrzují platnost výchozích hypotéz, ale i v tomto spíše skromném zjištění spatřuji nezanedbatelný badatelský přínos a domnívám se, že je mimo veškerou pochybnost, že Klára Cincibuchová vytýčenému úkolu dostála se ctí.

Práce je velmi dobře strukturována, po analytických sondách následují vždy zobecňující shrnutí, se sekundární literaturou Klára Cincibuchová zachází účelně a je na místě ocenit, že se nezdráhá zhodnotit silné, ale i slabé stránky jednotlivých metodologií. Co se týče strukturace celého spisu, mám jedinou výhradu: závěr práce by měl být nosnější, měl by nadnést nové obzory bádání, neměl by se omezovat toliko na shrnutí již jednou řečeného.

Zásadní výhrady mám však ke stylizaci: v práci se vyskytuje neúnosné množství pravopisných chyb, typografických nedůsledností a dalších pochybení (přemíra sekundárních předložek, pravopisné nedůslednosti – zejména ve francouzštině, chybná interpunkce, toporné pasivní

konstrukce, konkatenace adnominálních genitivů ad.) a místy i zjevných formulačních lapsů, které jsem se pokusil vyznačit (a valnou většinou i opravit) v PDF souboru. Bude nutné upřesnit též některé bibliografické odkazy (zejména přesný údaj stránky citovaných textů). Své obsáhlé poznámky a korektury autorce poskytnu a žádám ji, aby – nejen pro účel úspěšné obhajoby – alespoň nejčastěji se vyskytující chyby opravila a zanesla je do dodatečných errat.

Dále se tážu, proč autorka neopravila chyby v prepisech autentických výukových materiálů. Je mi jasné, že jde z velké části o pokyny a vysvětlení improvizujících učitelů, ale v závěrečné kvalifikační práci, která bude zveřejněna, by bylo záhodno tato pochybení opravit, resp. explicitně uvést, že autentický materiál v prepisech neprošel žádnou jazykovou korekturou. Jde-li o promyšlený záměr, měl by být v práci vysvětlen a obhájen. Možná by bylo na místě, aby se autorka o vhodné strategii domluvila i s dotčenými učiteli, poněvadž výsledný text je samozřejmě i jejich vizitka.

Závěrem nabízím dva podněty, které bychom mohli probrat ústně během obhajoby.

1) Opakovaně dokládáte, že v českém prostředí dominuje komunikační přístup. Zároveň ale ukazujete, že se učitelé francouzštiny na nižších stupních k překladu z různých důvodů často uchylují. Nemyslíte, že by výuka francouzštiny jako cizího jazyka neměla probíhat v úzké provázanosti s výukou jiných cizích jazyků a češtiny. Strukturální rozdíly mezi jazyky mohou tříbit jazykový cit (a samozřejmě i kompetence) studentů. Překlad se mi v tomto ohledu jeví jako mimořádně vhodná metoda. Co si o tomto přesvědčení myslíte?

2) Důraz na komunikační přístup vede podle mého soudu k některým absurdním tvrzením. Z vašich formulací vyplývá, že učitelé i teoretici staví téměř nepropustnou bariéru mezi komunikační kompetencí a precizní porozumění psanému i mluvenému textu, jako by nuancovaný a přesný překlad nebyl významnou součástí jazykových kompetencí. Chápu, že globální porozumění nedbající na detaily (jsou ale opravdu zbytné a nepodstatné?) může posloužit jako významný motivační faktor pro studenty na začátečnické úrovni, ale minimálně od úrovně B2 jde o kompetenci velevýznamnou, jež zásadně přispívá např. k rozvoji kritického myšlení. Překlad do rodného jazyka je i součástí některých jazykových zkoušek, samozřejmě hlavně na vyšších úrovních, ale kladu otázku, zda bychom jako učitelé neměli tuto kompetenci

rozvítet i na nižších stupních. Zkuste při obhajobě nastínit, jak se k této potenciální výtce stavíte.

Konstatuji s potěšením, že předložený spis splňuje všechny požadavky kladené na tento typ závěrečných prací, doporučuji jej k obhajobě a vzhledem k četným formálním pochybením navrhuji klasifikační stupeň velmi dobře.

Praha 6. května 2024

PhDr. Závěš Šuman, Ph.D.

oponent